

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2022

tijdvak 1

economie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van twee scorepunten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Een zonnige investering

---

1 maximumscore 2

- (1) huidige
- (2) de toekomst
- (3) koopkracht

indien (1) en (2) juist 1
indien (3) juist 1

2 maximumscore 2

voorbeelden van een juiste berekening:

- aantal aandelen: $\frac{€ 5.000}{€ 10} = 500$ 1
- koerswinst: $(€ 12 - € 10) \times 500 = € 1.000$ 1
- of
- koerswinst in %: $\frac{€ 12 - € 10}{€ 10} \times 100\% = 20\%$ 1
- $€ 5.000 \times 0,20 = € 1.000$ 1

3 maximumscore 1

dividend

4 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening:

- opbrengst per zonnepaneel: $0,9 \times 270 = 243 \text{ kWh}$ 1
- aantal panelen: $\frac{2.673 \text{ kWh}}{243 \text{ kWh}} = 11 \text{ panelen}$ 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 **maximumscore 1**

voorbeeld van een juiste berekening:

$$€ 0,19 \times 2.673 \text{ kWh} = € 507,87$$

6 **B**

7 **maximumscore 1**

voorbeeld van een juiste uitleg:

Als het salderen stopt, krijgen Munir en Nellie in de zomer de teruggeleverde extra stroom niet meer betaald.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Producersen zonder afval

---

8 maximumscore 2

- (1) kapitaalintensieve
- (2) een monopolie
- (3) homogene
- (4) moeilijk

indien vier juist	2
indien drie of twee juist	1
indien een of geen juist	0

9 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste uitleg:

- Bij krapte op de arbeidsmarkt is er meer vraag naar arbeid dan aanbod van arbeid 1
- Door het aanbodtekort kunnen de lonen (en dus de loonkosten van een bedrijf) stijgen 1

Opmerking

Het tweede scorepunt uitsluitend toekennen als de tweede stap een logisch gevolg is van de eerste stap.

10 B

11 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste uitleg:

Hergebruik kan leiden tot een lagere kostprijs (en meer winst) per product.

12 maximumscore 1

voorbeelden van een juist voorbeeld:

- milieuvervuiling
- geluidsoverlast door het transport
- uitputting van schaarse grondstoffen

Gelijk loon

---

13 C

14 **maximumscore 1**

voorbeeld van een juist voordeel:

De arbeidsmarktpositie van de Nederlandse werknemer verbetert.

(De Poolse werknemer ontvangt dan hetzelfde loon.)

15 **maximumscore 1**

voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{13.350}{15} \times 100 = 89.000 \text{ werknemers}$$

16 **maximumscore 1**

voorbeelden van een juist verschil:

- In de EMU-landen is de euro het wettige betaalmiddel, in Polen niet.
- In de EMU-landen is er één gezamenlijke centrale bank (de ECB, die het monetaire beleid bepaalt). Polen heeft een eigen centrale bank.

17 D

18 **maximumscore 1**

(1) verslechtert

(2) exporthoeveelheid

indien twee juist

1

indien een of geen juist

0

Loonstrook

---

19 B

20 B

21 **maximumscore 1**

(1) bruto-

(2) netto-

indien twee juist

1

indien een of geen juist

0

22 **maximumscore 1**

voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{\text{€ } 1.650}{\text{€ } 4.500} \times 100\% = 36,7\%$$

23 F

24 **maximumscore 1**

voorbeelden van een juiste reden:

- De overheid vindt dat veel werknemers niet de zelfdiscipline hebben om te sparen voor hun latere pensioen.
- De overheid vindt dat veel werknemers te weinig inzicht hebben in de complexe financiering van hun latere pensioen.
- De overheid wil niet dat werknemers te weinig sparen (en daardoor op latere leeftijd in de financiële problemen komen).

Vof Storm

25 maximumscore 1

voorbeelden van een juist voordeel:

- Bij een vof is het eenvoudiger om onderling kennis te delen.
- Bij een vof is het gemakkelijker om verantwoordelijkheden te delen.
- Bij een vof kun je met meerdere mensen de schuldenlast bij faillissement delen.

26 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening:

- afzet totale markt: $\frac{€ 3.120.000}{€ 2.600} = 1.200$ 1
- afzet vof Storm: $\frac{€ 1.998.000}{€ 2.220} = 900$
- marktaandeel: $\frac{900}{1.200} \times 100\% = 75\%$ 1

27 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste verklaring:

De gemiddelde prijs bij vof Storm is lager dan de gemiddelde prijs bij de andere marktpartijen. (Daardoor is de afzet relatief hoger maar de omzet relatief lager).

28 maximumscore 2

- (1) vennootschapsbelasting
- (2) nettowinst
- (3) niet

- indien drie juist 2
- indien twee juist 1
- indien een of geen juist 0

29 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{€ 65.000}{1.000} \times 280 = € 18.200$$

30 maximumscore 2

voorbeelden van een juist nadeel met een verklaring:

- Er ontstaan extra kosten voor Storm bv 1
- omdat Storm bv eigenaar blijft van de CG's 1
- of
- De inkomsten zijn minder zeker 1
- omdat huur tijdelijk kan zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Indiase boer

31 maximumscore 3

voorbeeld van een juiste berekening:

- aandeel landbouw: $0,15 \times \$ 2.264,04 \text{ miljard} = \$ 339,606 \text{ miljard}$ 1
- aantal mensen in de landbouw: $0,50 \times 1.324 \text{ miljoen} = 662 \text{ miljoen}$ 1
- inkomen per hoofd bevolking in landbouw: $\frac{\$ 339,606 \text{ miljard}}{662 \text{ miljoen}} = \$ 513$ 1

32 A

33 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening:

- productie appels: $\frac{\$ 140.000}{\$ 0,50} = 280.000 \text{ kg}$ 1
- water voor appels: $280.000 \text{ kg} \times 10 \text{ liter} = 2,8 \text{ miljoen liter}$
besparing: $13,6 \text{ miljoen} - 2,8 \text{ miljoen} = 10,8 \text{ miljoen liter}$ 1

34 D

35 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste reden:

Als de productie van het ene landbouwproduct daalt, kan dat gecompenseerd worden door een hogere productie en opbrengst van een ander landbouwproduct.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Koopkrachtstijging voor iedereen?

36 maximumscore 1

- (1) inflatie
(2) minder

indien twee juist 1
indien een of geen juist 0

37 C

38 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening:

• $\frac{€ 1.670 - € 1.625}{€ 1.625} \times 100\% = 2,77\%$ 1

• $2,77 - 1,8 = 0,97$
stijging van de koopkracht: 0,97% 1

of

• $\frac{€ 1.670 - € 1.625}{€ 1.625} \times 100\% = 2,77\%$ 1

• $\frac{102,77 - 101,8}{101,8} \times 100\% = 100,95$
stijging van de koopkracht: 0,95% 1

Opmerking

Afrondingsverschillen niet fout rekenen.

39 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste uitleg:

De persoonlijke situatie van iedereen in een bepaalde inkomensgroep is anders, waardoor de heffingskorting(en) ook anders kan (kunnen) zijn.

40 C

Wim is werkloos

---

41 D

42 **maximumscore 1**

voorbeelden van een juiste reden:

- Wim heeft een langer arbeidsverleden (en daardoor ook langer recht op een WW-uitkering).
- Wim heeft langer premie betaald voor deze werknemersverzekering (en hij heeft dan ook langer recht op een WW-uitkering).

43 **maximumscore 2**

voorbeelden van juiste oorzaken:

- Oudere werknemers zijn vaker gedurende een langere periode werkloos.
- Oudere werknemers hebben vaak een hogere WW-uitkering, omdat die gekoppeld is aan het laatst ontvangen (hogere) loon.

per juiste oorzaak

1

44 **maximumscore 1**

voorbeeld van een juiste berekening:

$$(0,70 \times \text{€ } 1.982) - \text{€ } 933,65 = \text{€ } 453,75$$

45 **maximumscore 1**

- (1) verhogen
- (2) sociale premies

indien twee juist

1

indien een of geen juist

0

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 31 mei te accorderen.

Ook na 31 mei kunt u nog tot en met 8 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.